Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Dnro K2025-20
16.9.2025

Lausuntopyyntönne: HE 61/2025 vp, kuulemistilaisuus 17.9.2025
HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI RIKOSLAIN 17 JA 20 LUVUN MUUTTAMISESTA

Suomen Asianajajat kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä koskien raakaa väkivaltaa esittävän kuvamateriaalin hallussapidon rangaistavaksi säätämistä sekä ehdotusta säätää lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidolle törkeä tekomuoto.

Yhtenä Suomen Asianajajien sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Suomen Asianajajien oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Suomen Asianajajat pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus- ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia.

Pyydettynä lausuntona Suomen Asianajajat esittää seuraavaa.

Kuten Suomen Asianajajat on jo aikaisemmin asiasta lausuessaan todennut, hallituksen esityksen ehdotukset ovat kannatettavia. Ehdotettu lakimuutos, joka kriminalisoisi raakaa väkivaltaa esittävän kuvamateriaalin hallussapidon sekä säätäisi lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapitoon törkeän tekomuodon, on sekä oikeudellisesti perusteltu että yhteiskunnallisesti tärkeä.

Raakaa väkivaltaa sisältävän kuvamateriaalin hallussapidon kriminalisoiminen

Laillisuusperiaatteen toteutuminen

Lakiehdotus täyttää etenkin siihen lausuntopalautteen perusteella tehtyjen tarkennusten jälkeen rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen asettamat vaatimukset. Ehdotuksen perusteluissa esitetyt tulkintaohjeet tekevät sääntelystä riittävän täsmällisen ja tarkkarajaisen tulevia soveltamistilanteita ajatellen. Esityksessä on selkeästi yksilöity ne tilanteet, joissa hallussapidolle voi olla hyväksyttävä peruste — esimerkiksi journalistinen työ, tutkimus- tai opetuskäyttö. Tämä rajaus on yksilön oikeusturvan kannalta oleellinen.

Hallussapitorikosten erityisluonne

Suomessa on perinteisesti suhtauduttu pidättyväisesti hallussapitorikoksiin. Digitaalisen sisällön yleistyminen ja sen vaikutukset muun muassa asianomistajien kokemuksiin kuitenkin edellyttävät rajauksen arviointia uudelleen. Kuvamateriaalin hallussapito ei ole vain passiivinen teko, vaan voi olla esimerkiksi osa laajempaa hyväksikäyttöä.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon tarpeellisuus

Koska ehdotettu kriminalisointi puuttuisi sananvapauteen, pitää Suomen Asianajajat – edellä lausutusta huolimatta – tärkeänä sitä, että perustuslakivaliokunta arvioisi ehdotusta ainakin niiltä osin kuin sillä on rajoittava vaikutus sananvapauteen.

Törkeän tekomuodon säätäminen lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidolle

Suomen Asianajajat kannattaa törkeän tekomuodon säätämistä lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidolle. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat lisääntyneet. Yhä useammin rikoskokonaisuuksissa arvioidaan myös kuvamateriaalin hallussapitoa. Onkin olennaista huomata, että asianomistajan näkökulmasta seksuaalirikoksen vahingollisuus ei ole yhteydessä vastaajan menettelyn asianomistajaan kohdistuvaan fyysisyyteen. Asianomistajalle esimerkiksi tietoisuus kuvamateriaalin olemassaolosta voi aiheuttaa syvää ahdistusta ja olla traumatisoiva kokemus. Törkeä tekomuoto mahdollistaa rikoksen vakavuuden huomioimisen rangaistuksen mittaamisessa.

Yhteenveto

Hallituksen esitys vastaa ajankohtaisiin ja vakaviin haasteisiin. Vaikka ehdotetut uudistukset aiheuttaisivatkin joitain perusoikeuksiin kohdistuvia rajoituksia, on haavoittuvassa asemassa olevien asianomistajien – lasten ja nuorten – suojelutavoitetta pidettävä niin merkittävänä, että rajoitukset lähtökohtaisesti ovat hyväksyttäviä.

Helsingissä 16. päivänä syyskuuta 2025

SUOMEN ASIANAJAJAT

Niko Jakobsson
Pääsihteeri

LAATI Asianajaja Tuuli Hong, Vaasa

Suomen Asianajajien lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 150 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosoikeuden asiantuntijaryhmässä.